

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 22.12.2021

Dok.nr: 21/14721-9

Deres ref:

Saksbehandler: Anne Øvrejorde Rødven

Troms og Finnmark fylkeskommunes uttalelse til høring - forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold

Forsvarsdepartementet har sendt på høring forslag til ny forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold, datert 13. september 2021. Forskriften foreslås hjemlet i lov om informasjon om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold fra 2017. Utgangspunktet for forskriften er sikkerhetsmessige hensyn, men departementet opplyser at forskriften skal balansere sikkerhet mot næringslivets interesser og samfunnsformål.

Opprinnelig høringsfrist er 13.desember 2021. Troms og Finnmark fylkeskommune er gitt utsatt frist for uttalelse til 31.desember 2021.

Høringsdokumenter kan leses i sin helhet på forsvarsdepartementet sine sider: [Høring - Forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold - regjeringen.no](https://www.forsvar.no/horing-forskrift-om-opptak-og-bruk-av-informasjon-om-bestemt-angitte-bunnforhold-regjeringen.no)

Fylkesrådet har behandlet saken i møte 21.12.2021 sak 320/21 med følgende vedtak:

1. Troms og Finnmark fylkeskommune har behandlet høringsforslag til ny forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold med høringsfrist 31.12.21
2. Troms og Finnmark fylkeskommune ber om en klargjøring av hvilken informasjon som rammes av forbudet.
3. Troms og Finnmark fylkeskommune mener det foreliggende forslaget reiser en lang rekke spørsmål som må avklares nærmere og krever at saken underlegges en detaljert konsekvensutredning. Her må forslaget sine konsekvenser for næring, næringsutvikling og klimatilpasning belyses.
4. Saken er behandlet etter kommunelovens § 11-8. Vedtaket forelegges fylkestinget i første møte

Beskrivelse

Det sentrale temaet for Troms og Finnmark fylkeskommune er behovet for å differensiere regelverket og klarlegge forvaltnings- og søknadsrutiner. Troms og Finnmark finner det riktig å

Postadresse:

Troms og Finnmark fylkeskommune
Postboks 701, 9815 Vadsø

Kontakt:

E-post: postmottak@tffk.no
Telefon: 77 75 50 00

Nettside:

tffk.no

påpeke at forskriften vil kunne få store negative konsekvenser. Det gjelder ikke bare for fiskeri og havbruksnæringen, akvakulturforvaltning, planlegging i sjø, blå utdanning, næringsutvikling og innovasjon, men også i forhold til arbeidet med å møte og løse klimautfordringene. Dette kan gi en vesentlig begrensning i arbeidet med å legge til rette for blå vekst, bærekraftig utvikling og klimatilpasning

For divisjon for samferdsel i Troms og Finnmark fylkeskommune har regelverket størst betydning i forbindelse med nødvendig kartlegging av bunnforhold ved planlegging av infrastruktur og kollektivtransport, for eksempel havner og fergekaier og kjøp av hurtigbåt- og fergetjenester. Fylkeskommunen opplever at dagens aksepterte praksis og motivet i høringen legger opp til en mer lempelig forvaltning av regelverket, enn det som følger av Lov om informasjon om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold (heretter informasjonskontrollloven). Dette er problematisk og skaper uforutsigbarhet rundt hvordan fylkeskommunen skal forholde seg til reglene. Troms og Finnmark fylkeskommune etterlyser at forskriften er mer tydelig på hva som rammes av forbudet, og hvordan kartlegging som rammes av forbudet skal håndteres av myndigheten.

Troms og Finnmark fylkeskommune har følgende kommentarer til forslaget:

Behovet for å klargjøre hvilken informasjon som rammes av forbudet

Et fremhevet formål ved forskriften er å klargjøre hva som rammes av forbudet i Lov om informasjon om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold (heretter «informasjonskontrollloven») § 4 første ledd, jf. tredje ledd: «Departementet gir forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold, herunder hvilken informasjon som rammes av forbudet».

Av informasjonskontrollloven § 4 første ledd følger det at det «er forbudt å gjøre opptak av eller på annen måte bruke informasjon om bestemt angitte bunnforhold innenfor territorialfarvannet dersom det i noen grad kan ha skadefølger for rikets selvstendighet og sikkerhet og andre vitale 3 nasjonale sikkerhetsinteresser om informasjonen blir kjent for uvedkommende». Videre følger det av forskriften § 2 at «informasjon om dybdeverdier med kjent posisjon eller bunnhardhet som forteller noe om havbunnens fysiske egenskaper» er definisjonen på «bestemt angitte bunnforhold».

Troms og Finnmark fylkeskommune er positiv til at begrepet er definert i forskriften, men samtidig er det uklart når opptak og bruk av «informasjon om dybdeverdier med kjent posisjon eller bunnhardhet som forteller noe om havbunnens fysiske egenskaper» rammes av forbudet. Det er viktig at dette er tilstrekkelig klart da overtredelse er straffbart, spesielt siden skyldkravet er uaktsomhet.

Det kommer frem av høringsnotatet at informasjonskontrollloven «har et generelt forbud mot opptak og bruk som gjelder uavhengig av gradering og stenger ikke for at forskriften delvis kan gjelde for ugradert informasjon» og at departementet derfor har «valgt å ikke begrense definisjonen til kun å omfatte informasjon som er gradert etter forskriftens § 3». Ettersom fylkeskommunen forstår er det dermed tiltenkt at forbudet skal gjelde all «informasjon om dybdeverdier med kjent posisjon eller bunnhardhet som forteller noe om havbunnens fysiske egenskaper» uavhengig av dybde og oppløsning. Samtidig står det i høringen at Forsvaret gjennom meldeplikten vil «bli gjort oppmerksom på planlagte opptak i sensitive områder» og at dette «vil gi Forsvaret anledning til å gå i dialog med aktørene og informere hvorvidt forbudet gjelder i et konkret område». Videre vil aktørene som etter å ha mottatt slik informasjon og som senere bryter lovforbudet, kunne straffesanksjoneres.

Ytterligere presiseres det i høringen at «meldeplikten for opptak av data grunnere enn 30 meters dybde ikke innebærer at det må gis noen godkjenning før opptak kan igangsettes». Dette gjør det uklart om det er et generelt forbud, og om det i realiteten er gitt noen oppmykning av regelverket. I tillegg kan straff for bruk og opptak av informasjon som rammes av forbudet, som utgangspunkt kun avskjæres av innhentet tillatelse. Videre stiller Troms og Finnmark fylkeskommune spørsmål ved om forbud som rammes av forskriften § 3 andre ledd andre punktum har en nærmere sammenheng til informasjonskontrollen § 3, fremfor § 4.

Troms og Finnmark fylkeskommune vurderer det som nødvendig å klargjøre bedre hvilken informasjon som rammes av forbudet. Dersom bruk og opptak av «informasjon om dybdeverdier med kjent posisjon eller bunnhardhet som forteller noe om havbunnens fysiske egenskaper» i seg selv har den følgen at det fremkaller fare for at «det i noen grad kan ha skadefølger for rikets selvstendighet og sikkerhet og andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser om informasjonen blir kjent for uvedkommende» og dermed rammes av forbudet, må dette fremgå klart. Dette gjelder også dersom «informasjon om dybdeverdier med kjent posisjon eller bunnhardhet som forteller noe om havbunnens fysiske egenskaper» ikke skal rammes av forbudet når informasjonen har lavere oppløsning enn 50m x 50m eller dybden er 30 meter eller grunnere.

Meldeplikt og søknadsplikt

Som nevnt oppfatter Troms og Finnmark fylkeskommune at forbudet kun kan oppheves av en tillatelse. Dersom det skal gjelde et generelt forbud – uavhengig av oppløsning og dybde – vurderes det som et mer fornuftig alternativ at meldeplikt erstattes med en generell plikt til å søke om tillatelse. Forutsetningen er at det innføres i forskriften at manglende avgjørelse innen to uker, regnes som at tillatelse er gitt når oppløsning er lavere enn 50m x 50m eller dybden er 30 meter eller grunnere. Å fjerne skillet mellom meldeplikt og søknadsplikt vil i så måte i praksis ikke ha noen betydning for aktørene, gitt at to ukers frist beholdes og at det stilles samme krav til innhold i melding og søknad. I tilfeller kan det tenkes at Forsvaret har behov for lenger saksbehandlingstid – både for å vurdere tillatelse og om kartleggingen rammes av forbudet – og forskriften må regulere hvordan dette skal håndteres. Det tilføyes at forskriften ikke angir hvordan forbud etter § 3 andre ledd som oppdages gjennom meldeplikt, skal håndteres.

Uklare konsekvenser av forslaget

Det er uklart hvordan omfanget av det foreslåtte graderingsregime vil fungere i praksis. Det skyldes ikke minst i forhold til den foreslåtte avgrensningen på «systematisk oppsamling og bruk av bunndata». Her er det nødvendig å avklare hvilke konsekvenser dette vil få for dagens omfattende og systematiske bruk av slik informasjon både i tilknytning til fiskeri- og havbruksnæring, for forskning og rådgivning innen blå sektor, og for fylkeskommunenes systematiske og lovpålagte bruk av slike detaljerte data i akvakulturforvaltningen og arealplanlegging i sjø.

Det er også uklart hvordan forvaltningens behov for detaljerte bunndata skal imøtekommes i det foreliggende forslaget. Selv om det er mulig å få tilgang til slike data vil det fortsatt være underlagt sterke begrensninger i forhold til bruk. De begrensninger vi har fått i forhold til bruk av slike data innebærer for eksempel at de ikke lovlig kan brukes som et felles kunnskapsgrunnlag for sektormyndighetene under behandling av en lokalitetssøknad. Det vil også være ulovlig å benytte slike data til å formidle kunnskap og forståelse til befolkningen generelt om hvordan ulike hensyn faktisk blir ivarettatt i slike prosesser. Dette er også forhold som må avklares nærmere. For eksempel i forhold til lovpålagte krav om bruk av detaljerte bunndata i forhold til klarering av akvakulturlokaliteter.

Det er også uklart hvordan dette vil slå ut i forhold til internasjonalt samarbeid rundt klimatilpasning. Havet regulerer som kjent klima og værforhold, og kunnskap om hav- og kystsirkulasjon er av avgjørende for utviklingen av bedre klimamodeller. Siden havstrømmene og sirkulasjon mellom vannlag i så stor grad er influert av bunntopografi er det i regi av FNs 4 havforskningstiår iverksatt et stort internasjonalt samarbeid rundt kartlegging av sjøbunnen. Ambisjonen er at sjøbunnen i samtlige av verdens hav- og kystområder skal være kartlagt innen 2030. Dette er tett koblet opp til EUs satsing i [DestinationEarth](#), der ambisjonene er å utvikle en detaljert digital tvilling av jorden for å modellere, observere og simulere naturlige fenomener og menneskelig aktivitet. I lys av dette arbeidet foregår det et omfattende internasjonalt samarbeid knyttet til kartlegging og tilgjengeliggjøring av bunndata. Innebærer det foreliggende forslaget at Norge, som en havnasjon, og som det eneste landet i Nord-Atlanteren, vil stille seg utenfor dette internasjonale samarbeidet?

Det foreliggende forslaget kan uten overdrivelse sies å kunne få vidtrekkende konsekvenser. Det gjelder ikke bare å forhold til blå næringer og næringsutvikling, men også i forhold til arbeidet med å møte og løse vår største samfunnsutfordring noensinne – klimautfordringen. Siden det foreliggende forslaget reiser en lang rekke spørsmål som må avklares nærmere krever vi at saken underlegges en detaljert konsekvensutredning. Her må forslagets konsekvenser for næring, næringsutvikling og klimatilpasning belyses. Samtidig må det klargjøres hvordan hensynet til næringsutvikling og samfunnsutfordringer avveies opp mot forsvarets behov for bedre tilgang til informasjon om havbunnen enn fremmede makter. Her må det også vurderes om det foreliggende forslaget er hensiktsmessig og forholdsmessig. Ifølge fylkeskommunens vurdering er teknologien for innhenting og lagring av detaljerte bunndata så utbredt allerede, og samtidig i rask utvikling, at den faktiske effekten av det vidtrekkende forslaget overfor fremmede makter vil være begrenset.

Med hilsen

Karin Eriksen
Fylkesråd for plan, næring og miljø
Troms og Finnmark fylkeskommune

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakere:
FORSVARSDPARTEMENTET

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK
NORDLAND FYLKESKOMMUNE
TRØNDELAGE FYLKESKOMMUNE